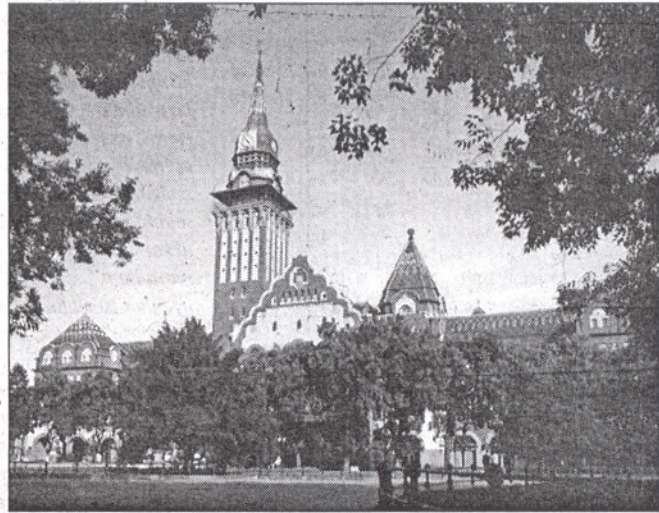

Új magyar stratégiára van szükség a szerbiai bombázások után

Tovább szűkül a vajdasági magyarok élettere

A Magyarok Világszövetsége Jugoszláviai Országos Tanácsa 1999. november 4-én Zentán tematikus tanácskozást szervezett, amelyen a vajdasági magyarság helyzetének és jövőbeni kilátásainak a megbeszélése szerepelt napirenden. Az alábbi elemzés az ott elhangzottak kapcsán készült.

A szabadkai városháza

A szerbiai helyzet abszurditására jellemző, hogy a nyilvánosság előtt szó sem esik a bombázásokról. Mintha valaki egy hatalmas szivaccsal kitorlote volna az emberek emlékezetéből annak a három hónapnak a borzalmait. Sem a sajtó, sem az értelmiség, sem a politikusok nem foglalkoznak ezzel a kérdéssel, nem elemzik a bombázások gazdasági, társadalmi, politikai és lélektani következményeit. A dolog magyarázata nyilván abban rejlik, hogy a Milosevics-rezsim érintetlenül a helyén maradt, ami nem kedvez a számvetésnek.

Az utóbbi hónapok megmutatták, hogy a gazdasági szankciók nem ösztönzik Szerbia népét a Milosevics elleni lázadásra. A rezsim képviselői ellen irányuló szankciók célt tévesztettek: legin-

kább a teljesen védtelen vajdasági magyarságot sújítja, a szerbeket pedig a kollektív büntetés révén a Nyugattal szemben még inkább egységbe forrasztja. A rezsim képviselői olyannyira kiváltságosak, hogy a legszigorúbb megtorló intézkedések nyomán se okoz nekik hiányt semmiben sem. Az egyszerű szerb emberek szenvednek a büntetőintézkedések és a légitámadások következményei miatt; a magyarok azonban nemcsak emiatt, hanem a szerbektől is, akik kiszorítják őket munkahelyeikről és egyre szűkülő életterükből.

A külpolitikai fejleményektől a vajdasági magyarság részére sajnos semmi jó sem várható. Washington belátta, hogy Szerbiában kizárt a gyors változás, ezért módosította álláspontját. Eddig Milose-

vics távozásától tette függővé a büntető intézkedések eltörlését. Most viszont úgy tűnik, hajlandó feloldani a szankciókat és nagyobb újjáépítési támogatást nyújtani az -országnak, mihelyt a hatalom a jelenlegi „demokratikus ellenzék” kezébe kerül. A dolog szépséghibája abban rejlik, hogy Szerbiában vannak ugyan ellenzéki pártok, de azok a legnagyobb jóindulattal sem nevezhetők demokratikusnak. Semmiképpen sem azok a kisebbségek vonatkozásában, márpedig a Balkánon ez a kérdés mindennek az alfája és omegája.

A vajdasági magyar politikai színterre jellemző viszály nemhogy oldódott volna, inkább újabb konfliktusokat gerjeszt maga körül. A mélyen a kommunista múltban gyökerező, személyi ellentétekből fakadó összekuszálódott szálakat az elmúlt években sokan próbálták kibogozni, nem sok eredménnyel. Épp ellenkezőleg, a magyar kormánykörök beavatkozásával, egyes pártok részrehajló politikai és anyagi támogatásával sikerült a magyar kisebbségpolitikát teljes egészében zsákutcába juttatni. A közösségi érdekképviselet nem funkcionál, a csüggedt, némaságba burkolózó magyar közösség pedig egyre tanácstalanabb és mindinkább kiábrándul a politikából.

Az elmúlt évtized alatt mintegy százezer vajdasági magyar hagyta el szülőföldjét. A kivándorlás útjeme a bombázásokat követően felgyorsult. Van olyan bánási falu, ahonnan ötven család vándorolt ki néhány hónap leforgása alatt. Ez a folyamat, amely elsősorban a pozitív jövőkép hiányából fakad, úgy tűnik, megállíthatatlan. Az a zavaros jövőkép, amit a magyar pártok kínálnak a vajdasági magyarságnak, szíjjel láthatóan elfogadhatatlan a hús-vér emberek számára, ezért ki-ki maga próbál boldogulni,

ami a magyar népcsoport teljes atomizálódását és felmorzsolódását vonja maga után.

A közeljövőben valószínűleg választások lesznek Szerbiában. Ezek azonban, bármilyen kimenetelűek is legyenek, érdemben nem fogják befolyásolni a vajdasági magyarság helyzetét. Először is nem elképzelhető, hogy Milosevics pártja és szövetségesei mégiscsak megnyerik a választásokat, s marad minden a régiben. De ha a szerbiai ellenzék kerül hatalomra, a magyarság attól sem várhat semmit. Sőt, a demokratikus külsőbe csomagolt, látszatra kevésbé nacionalista, de mégiscsak a nagyszerb politika szolgálatában álló ellenzékét még kevésbé lehet majd engedményekre kényszeríteni, mint a szorult helyzetben lévő, háborús bűnöként kezelt Milosevics. Ahhoz, hogy a vajdasági magyar közösség társadalmi státusa megváltozzon, Washington részéről nem csak a választásokat kellene az újjáépítési támogatás feltételül szabni, hanem a kisebbségi kérdés rendezését is.

A helyzet kulcsa tehát az lenne, ha Nyugat a büntetőintézkedések eltörlését, a demokratikus választások mellett, a vajdasági magyarok státusának a rendezéséhez is kötné. Sajnos Washington részéről a kisebbségek helyzetének rendezésére vonatkozó igény a szerb ellenzéki vezetőikkel való találkozás során nem hangzott el, amit akár a magyar diplomácia mulasztásának is tekinthetünk.

De talán még nem késő ilyen irányú lépéseket tenni. Ehhez azonban a magyar külpolitika részéről szemléletváltásra vol-

na szükség. Fel kell ismernie, hogy a „legitim pártok” jövőre vonatkozó elképzelései, amelyekre hagyatkozik, korántsem azonosak a vajdasági magyarság valós érdekeivel. Ehhez a vál-táshoz a következő javaslatok tehetőek:

– Az újabb etnikai konfliktus megelőzése és a vajdasági magyarság biztonsága érdekében a nemzetközi közösség telepítsen ENSZ erőket Vajdaság vegyes lakosságú területeire.

– A Szerbia gazdasági újjáépítésére szánt segély egy részét a nemzetközi közösség fordítsa közvetlenül a vajdasági magyarság gazdasági és szociális helyzetének javítására, ugyanis ő a legnagyobb kárvallottja a gazdasági szankcióknak és Jugoszlávia bombázásának. Ezzel a segéllyel a nemzetközi közösség voltaképpen azt a konfliktuskerülő magatartást erősítené, amely biztonsági tényező szerepét játssza a térségben.

– A nemzetközi közösség a szankciók felfüggesztését és az újjáépítési támogatást ne csak a szerbiai demokratikus választásoktól tegye függővé, hanem a kisebbségi kérdés rendezésétől is, amely a demokráciának ebben a térségben alfája és omegája.

– Az elmúlt években a szerbek tömeges betelepítésével jelentősen megváltoztak az etnikai arányok a Vajdaságban. A nemzetközi közösség csak azzal a feltétellel támogassa a szerb ellenzékét, hogy az a nemzetközi normák betartása és a világgal való őszinte együttműködés jeleként nem csak véget vet ennek a folyamatnak, hanem visszaállítja a háború előtti etnikai arányokat.

A Szerbia gazdasági újjáépítésére szánt segély egy részét a nemzetközi közösség fordítsa közvetlenül a vajdasági magyarság helyzetének javítására.

HÓDI SÁNDOR, ADA